

Hogere opbrengsten leiden tot lagere kosten

Lessen van SUSY

In het rendementsverbeteringsproject SUSY hielden de deelnemende telers elk jaar een teeltregistratie bij. Ook alle directe kosten van de bietenteelt werden hierin verwerkt. Het gaf meer inzicht in de gemaakte kosten behorende bij een bepaalde opbrengst. De beste manier van kostenverlaging per ton bieten is verhoging van de opbrengst. Dit betekent levering van zoveel mogelijk suiker voor dezelfde kosten per hectare.

Gedurende de looptijd van het SUSY-project is meerdere keren gesproken en geschreven over het 3 x 15-principe. Het streven is om in 2015 in Nederland gemiddeld 15 ton suiker per hectare te oogsten voor 15 euro totale variabele teeltkosten (of de directe teeltkosten) per ton bieten.

Totale variabele teeltkosten

De totale variabele teeltkosten bestaan uit alle directe teeltkosten aan zaad, middelen, grondstoffen, loonwerk, eigen mechanisatie en vergoeding voor arbeid. Hierin is geen vergoeding opgenomen voor kosten als grond en gebouwen, onderhoud sloten, rente en bedrijfsgebonden kosten. Dit neemt niet weg dat deze kosten er wel degelijk zijn en uit de opbrengst van de gewassen zullen moeten worden betaald. Deze waren tussen deelnemende bedrijven/telers echter zó verschillend dat het onmogelijk was een goede vergelijking te maken. De totale variabele kosten in dit artikel zijn daarom nadrukkelijk geen allesomvattende kostprijs.

Kostenverdeling gelijk

Zoals figuur 1 heel duidelijk laat zien, zijn er nauwelijks verschillen in de verdeling van de kosten bij top- en middentelers. Beide geven relatief evenveel uit aan de verschillende kostenposten.

Hoogte van de kosten

Het is interessant om na te gaan of er voor een topopbrengst ook substantieel meer kosten moeten worden gemaakt. In 2006 en 2007 waren de totale variabele teeltkosten van de toptelers en middentelers gelijk. Voor zowel de top- als middentelers kwamen de kosten uit op gemiddeld 1.400 euro per hectare. De opbrengsten van de toptelers lagen gemiddeld 13 ton bieten per hectare hoger (zie tabel 1). Drukken we de totale variabele teeltkosten per hectare uit in kosten per ton biet, dan verandert er veel. Door de hoge opbrengsten hebben de toptelers lagere kosten. Het verschil is vier euro per ton bieten. Bij een gelijke uitbetaling zijn de toptelers per ton bieten dus beter af.

Omlaag brengen kostprijs

Bij een lagere bietenprijs is het belang-

rijk om de kosten per ton bieten zo laag mogelijk te houden. Zo behaalt men het hoogste rendement bij suikerbieten. De kosten omlaag brengen kan op twee manieren:

- Bij gelijkblijvende opbrengst bezuinigen op de uitgaven. Dit is een aantal jaren geleden uitgerekend onder de noemer LISSY (Low Input Sustainable Sugar Yield). Uit deze berekeningen bleek dat er tot 20% op de teeltkosten kan worden bespaard. De resultaten zijn samengevat in een artikel in het Cosun Magazine (november 2006, nr. 8). Besparen op de teeltkosten is geen eenvoudige opgave. Een teelt kost nu eenmaal geld. Uit de analyses van het SUSY-project blijkt dat de gemaakte kosten het saldo van de bietenteelt slechts voor 20% beïnvloeden. Het resultaat van besparen op de kosten is dus gering.
- Verhogen van de suikeropbrengst heeft het grootste effect op de kostprijs per ton bieten. De suikeropbrengst verklaart 80% van het saldo van de bietenteelt. In figuur 2 staat de relatie tussen de opbrengst en de kostprijs per ton bieten. Duidelijk is dat hoe hoger de opbrengst is, hoe lager de kosten per ton bieten

zijn. De cirkel in de figuur benadrukt dat er in elke regio telers zijn die variabele teeltkosten van 15 euro per ton bieten of lager hadden.

Vanuit het SUSY-project zijn al eerder diverse handvatten voor opbrengstverhoging in voorgaande edities van Cosun Magazine gegeven; zie ook het kader bij dit artikel.

Kosten oogstverliezen

De oogstverliezen zijn de duurste bieten van het perceel (foto 1). Hoofdzakelijk doordat ze niet worden uitbetaald, terwijl er wel kosten voor zijn gemaakt. De kosten per ton worden berekend over de netto geleverde bieten. Hierdoor zorgde elke ton bieten aan oogstverliezen in het SUSY-project voor een gemiddelde kostenstijging van 1,4%. Omdat dit percentage ook afhankelijk is van de opbrengst en de hoeveelheid oogstverliezen, staan in tabel 2 de gemiddelden voor drie opbrengstklassen. Hiermee kunt u een schatting maken van de invloed van de oogstverliezen op uw kosten per ton bieten. Gemiddeld bedroegen de oogstverliezen in het SUSY-project 3 ton per hectare. Hierbij is geen verschil tussen top- en middentelers gevonden. Minder verliezen bij de oogst is een

Foto 1. De duurste bieten van het hele perceel. Ziet u de dikke schijf afgesneden kop, de grote afgebroken punt en de dikke verloren bieten?

Tabel 1. Totale variabele kosten en opbrengsten top- en middeltelers in het SUSY-project. Gemiddelden voor 2006 en 2007.

	variabele teeltkosten (€/ton)	nettobiet (t/ha)	suikeropbrengst (t/ha)
top	18	79	14
midden	22	66	11

Tabel 2. Invloed van opbrengst en oogstverliezen op de kosten per ton bieten. Per opbrengstklasse staat weergegeven wat de gemiddelde oogstverliezen en kosten per ton bieten waren in het SUSY-project. In de laatste kolom staat de stijging van de kosten per ton bij elke verloren ton bieten bij de oogst. Bij 2,9 ton oogstverliezen in het opbrengsttraject (61-80 ton) stijgen de kosten per ton geleverde bieten $1,4 \times 2,9 = 4,1\%$.

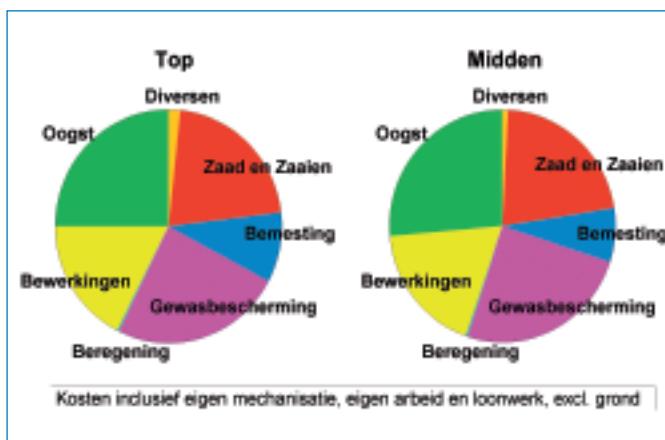
opbrengst (t/ha)	oogstverlies (t/ha)	variabele teeltkosten (€/ton bieten)	kostenstijging per ton bieten per ton oogstverlies (%)
tot en met 60	3,6	27	1,7
61-80	2,9	20	1,4
meer dan 80	2,7	16	1,2

win-winsituatie. De suikerindustrie betaalt meer tonnen bieten uit en de kosten per ton bieten dalen. Betekent: een verbetering van het rendement!

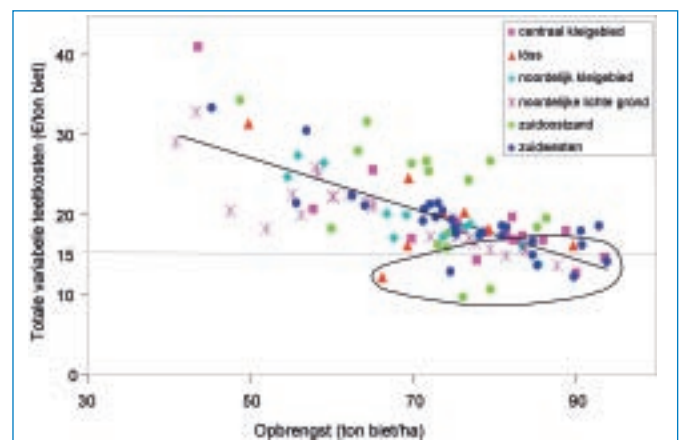
Wat kosten uw bieten?

De kosten per ton bieten kunt u zelf uitrekenen, want u kent alle kosten van uw eigen bedrijf. Alle directe kosten voor de bietenteelt kunt u optellen. Unitip Registratie® kan hierbij behulpzaam zijn. Voor een volledig beeld kunt u de machinekosten erin meenemen. Dit kan op basis van ureninzet, door ze deels (bijvoorbeeld trekker, kunstmeststrooier en spuit) of helemaal (zaaimachine) aan de bietenteelt toe te rekenen. De totale kosten per hectare worden gedeeld door de netto geleverde tonnen bieten. De uitkomst is de kosten per ton bieten. Als u op deze manier gewassen met elkaar wilt vergelijken, is het belangrijk om voor alle gewassen met dezelfde methode te rekenen.

Bram Hanse

Figuur 1. Relatieve verdeling van de totale variabele teeltkosten bij top- en middeltelers in het SUSY-project (2006 en 2007). De gemiddelde kosten waren bij toptelers 1.431 euro en bij middeltelers 1.368 euro per hectare.

Figuur 2. Invloed van de bietenopbrengst op de totale variabele teeltkosten per ton bieten op basis van de cijfers van 2006 en 2007. De cirkel illustreert dat in elke regio een kostprijs van 15 euro per ton bieten of lager is gerealiseerd.

Algemene aandachtspunten uit het SUSY-project om de suikeropbrengst te verhogen:

- let goed op de bodemstructuur. De omstandigheden waaronder en de kwaliteit van de werkzaamheden (oogst, grondbewerking) die u dit najaar op het bietenperceel voor 2010 uitvoert, zijn mede bepalend voor de suikeropbrengst;
- neem dit najaar, zeker op kleihoudende percelen, een monster voor bietencysteeltjes. Zelfs bij toptelers werden onverwacht hoge aantallen eieren en larven gevonden;
- zorg voor een goede onkruidbestrijding;
- houd het gewas gezond;
- voer de teelthandelingen op het juiste tijdstip uit (bijvoorbeeld bladschimmelbestrijding);
- beperk de oogstverliezen zoveel mogelijk;
- zorg voor een optimale pH.